

navadnejših in najpotrebnejših členkih našega jezika, namreč o besedica: *i*, *a*, *no* (нѣ), *ko* (кѣ) in *kar*.

I. Besedica *i* nam rabi, kadar zvežemo več reči v eno celoto, ter izrečemo nekaj vsem skupnega.

Ona je v narodu našem navadna v treh oblikah, namreč: gola ali sama, sestavljena z družimi členki, in podvojena.

Sama ali gola rabi v dvojnem pomenu, in to:

1. ko naš sedanji knjižni in, na pr.: „Polje i gora cvete“,

2. ko naš sedanji knjižni tudi, ali vsaj tudi; na pr.: „Če prideš ti, pridem i jaz“. „Kakor pri vas, tako i pri nas“. „Povej zdaj ti svoje. I bom.“

Besedica *i* se sestavlja s členki: *no*, kteremu se včasih dodaje *pa*, pak in *i*, potem *s-li*; tedaj: *ino* (inu, inѣ, in), *inopa*, *inpak*, *inoi*, *ili*.

V tej sestavi se včasih odbrusi odspredaj *i* pa tudi *no*. Tako postaja: *noi*, *nopa* ali samo *pa*.

Pomena teh sestavjenic, zunaj *ili*, ni mi potreba razkladati. Znane so sploh. Besedica *ili* pak rabi hrvaškim in ogrskim Slovencom namesto našega ali (nemški oder) na pr.: „Ili delaj, ili hodi proč!“

Besedica *i*, ako se podvoji (*i-i*) rabi, kadar se vsaka od združenih reči z poudarkom izreče, ter je enaka latinskemu *et-et*; kar po sedanji knjižni navadi opisujemo s: tako — kakor; ali: ne samo — ampak tudi. Na pr.: „Prišli so i oče i mati.“ „I peli smo i jokali.“

Kadar se zvežete dve reči nekavno, tedaj se stopi nekavnica ne s členkom *i* (tj. *ne-i*) v besedico *ni*, ktere se pritika včasih *ti* (*niti*), kar je enako latinskemu *neque neque*. Na pr.: „neznam ni čtetí (bratí) ni pisati.“ „Niti ni zdravja niti ne smrti.“

Kakor ima *i* pomen našega knjižnega tudi, ravno tako stoji *ni* ali *niti* namesto tudi *ne*. Na pr.: „niti pravični ni brez greha.“ „Kdor ne dela, naj ni ne je.“ „Niti nisem, ni ne bom lagal.“

Mnogi Slovenci izpuščamo v tem slučaju *i* ter govorimo in pišemo samo *ne*, *neti*.

Opomba. Tisti *i*, s kterim Slovenci v nekkih prilikah govor začenjamo, kakor: „I kaj praviš?“ „I pa mu daj!“ „I no pa pojdi!“ itd. ni veznik, ampak je predmet, postavši iz medmeta je. V rodu je, če se ne motim, nemškemu: je nun!

II. Besedico *a* rabimo ali samo na sebi, ali sestavljeno z družimi besedicami. Sama na sebi je v navadi, kadar onemu, kar izrečemo, dodamo nekaj družega ali protivnega. Na pr.: „Eni delamo v goricah, a drugi na polji.“ „Jaz sem nedolžen, a ti kriv.“ V knjigi rabimo mi v teh primerih sploh le *pa*, namesto *a*.

Potem je v navadi sami *a* v prašanjih, ko prašavni članek namesto *li*, ali. Na pr.: „A veš, kdo je?“

Sestavlja se ta besedica ravno kakor *i* s *no*, kteremu se dodaje še *pa*, pak, *tě* (тѣ), in *s-li*, tedaj: *ano* (anu, anѣ, an) *anopak* (ampak) *anote* (анѣтѣ), ali.

Ano nam rabi, kadar izrečemo nasprotje ene reči proti drugej. Na pr.: „Po nižini je pozeblo, an pri vrhu ne.“ „S teboj nimam nič opraviti, an tvojim bratom.“

Ravno tako ampak.

Včasih *ano* spredaj odpade, ter ostane samo *pa*. Na priliko: „Prišel bi, pa se bojim.“

Večkrat stojita *an*, ampak tudi namesto *golega a*.

Anote (izgovori: anѣтѣ ali samo nѣтѣ) je v navadi, kadar izrečemo z poudarkom vzrok ali posledek kacega djanja. Na pr.: „Anote pravim, da ne hodi.“ „Anote veš, da ne grem.“ „Anote pa pojdi, kadar te kličeje.“ Po nemški bi se reklo: ja; also. Srbje govore tã: Tã znaš. Tã idi, sinko!

Ali postavljamo, kadar izrečemo, da od dveh reči biva ena ali druga. Na pr.: „Reci belo ali črno.“

Iztočni Slovenci rabijo, kakor sem že rekel, ili. V

tem pomenu se ta besedica tudi podvojuje: Ali govori, ali molči.

Potem stoji ali večkrat namesto *a*, ampak. Na pr.: „Ne jaz, ali drugi hočejo.“ „Rad bi delal, ali sem bolan“. Iztočnim Slovencom je v tem primerljeji tudi *nego*, *neg* v navadi.

Ne vem, ali ne spada semkaj tudi besedica *ar*, ki rabi hrvaškim in ogerskim Slovencom, kakor naše: ker, zakaj. Sliši se ta beseda tudi pri Kostelcih na Kranjskem.

(Dalje prihodajč.)

Sveti Miklavž,

mornarjev varh.

Na morju pod nebom

Se ladija ziblje,

Med gromom in bliskom

Nje jadro se giblje.

Strahôta viharja

In nja razuzdanost

Čezdalje mornarju

Zvišuje nevarnost.

Vse móli in zdiha

Gor proti nebesom

In prosi pomoči

S solzečim očesom.

Strašna že temnota

Oblake zakriva,

In lad'ja sirota

Svoj up že zgubiva.

Zdihvanje in vrisk

Pregluší vihar —

Med gromom blisk

U jadro udár'!

Ze zadnji je čas

Mornarjem spoznan,

Al varh je pri vas —

Mornarjem vam dan!

Grom, toča poneha,

Nebó se zvedrí,

Mornar ne opéha,

Spet móč zadobí.

Veselje sprehaja

Mornarjev obraz.

Vsak reče z zahvalo:

Miklavž je pri nas!

Fužinski.

Dopisi.

Iz Trsta. III. — Kar se tiče volitve mestnega odbora, nimamo za zdaj nič družega naznaniti, kakor da se po tistem uže na vso moč dela. Tržaško mesto voli 48 odbornikov, tržaško obližje pa le 6. Mislimo, da vsaj ta šesterica bi morala biti sestavljena iz naših ljudi — al prav zdaj se nek gospod pri sv. Jerneji silno poteguje pridobiti mnogo glasov nekemu ptujcu, ki bi bil uže davno rad sedel v mestnem odboru, da bi ga za Rojanskega, Gretskega i sv. Jrnejskega svetovavca izvolili. Mi tistemu gospodu pri sv. Jerneju za zdaj družega ne rečemo, kakor to, da naj opusti vsako — tudi skrivno agitacijo; sicer njegovo ime javno razglasimo, da svet vidi, kdo je naš, kdo ni. Naj ne misli tako grdo, kakor mnogo družih misli, da naši mandrijeri bodo sebe in svoje otroke prodali za bokal vina, ali pa za 1 gold. nov. dn. Naj vé, da naši mandrijeri bodo volili domače poštenjake, ki se bodo potezali za duševno in telesno korist slovenskega naroda, ne pa ljudi, ki so le zdaj polni sladkih besed, samo da bi se vrinili, Bog vé zakaj, v mestni odbor.

Iz Celovca 30. listop. — Dne 24. listopada je bila volitev dveh poslancov v deželni zbor za vélikovski, plibški, doberloveški in kapeljski okraj v Vélikovcu. Bitva je bila huda; marsikdo se je prišel ponujat in kandidata Slovincov izpodrivat; slava slovenskim volivcom, zmagali so: izvoljen je naš visokospoštovani branitelj in zagovarjavec g. Andrej Einspieler z 51 glasovi izmed 85. — Za drugega poslanca je bil izvoljen dvorni svetovavec gosp. J. Šwab, rojen Nemec, ki mu je pa slovenski jezik popolnoma znan. Upamo, da Slovencom tudi on ne bo krivice prizadeval. Slava in čast omenjenim volivcom; skoraj vés Celovec, vsi Slovenci in svobodomiselni Nemci se veselé te volitve.

Iz Celovca. Slavno vredništvo vsem Slovencom priljubljenih „Stimmen aus Innerösterreich“ daje veselo novico na znanje, da bo ta časnik, ki v nemškem jeziku se tako krepko poganja za pravice Slovincov, našo sveto vero in močno, vsem narodom svojim pravično Avstrijo,